

รายงานผลการสัมมนา

เรื่อง

การละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการ

จัดโดย

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2556

ผู้จัดทำ

รองศาสตราจารย์สุภณี เรียบเลิศหิรัญ

รองศาสตราจารย์สุณี ภูสีม่วง

รองศาสตราจารย์ทัศนีย์วรรณ ศรีประดิษฐ์

อาจารย์ ดร. ขจิตพรรณ กฤตพลวิมาน

อาจารย์กรรณิการ์ ยี่มหนาค

รายงานผลการอภิปรายทางวิชาการ การละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการ

1. ผู้รายงาน

1.1 ชื่อ ศุภณี	นามสกุล เรียบเลิศหิรัญ	ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
1.2 ชื่อ สุณี	นามสกุล ภูสีม่วง	ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
1.3 ชื่อ ทศนียวรรณ	นามสกุล ศรีประดิษฐ์	ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์
1.4 ชื่อ ดร. ขจิตพรรณ	นามสกุล กฤตพลวิมาน	ตำแหน่ง อาจารย์
1.5 ชื่อ กรรณิการ์	นามสกุล ยี่ม่นาค	ตำแหน่ง อาจารย์

เข้าร่วม การอภิปรายทางวิชาการ

เรื่อง การละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการ

สถานที่ ณ ห้องประชุม 5209 อาคารสัมมนา 1 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตั้งแต่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2556 ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2556 รวมระยะเวลา 1 วัน

จำนวนผู้เข้าร่วมทั้งหมด 80 คน

2. รายละเอียดเกี่ยวกับการไปฝึกอบรม ดูงาน ประชุม และสัมมนา

รายงานการอภิปรายทางวิชาการ

เรื่อง การละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการ

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการ

วิธีการอภิปรายทางวิชาการ : การอภิปราย

เข้าร่วมการอภิปรายทางวิชาการ : ในฐานะผู้เข้าร่วมฟังการอภิปราย

เนื้อหาในการอภิปรายทางวิชาการ :

วิทยากรในการอภิปรายมี 3 ท่าน ได้แก่

1. นายนรินทร์ พสุนธรธรรม ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิในลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา
 2. ผศ. ดร. อัครวิทย์ กาญจนโอภาส ผู้อำนวยการโครงการอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคใต้ ม. สงขลา นครินทร์
 3. รศ. วิมาน กฤตพลวิมาน สาขาวิชานิติศาสตร์ มสธ.
- โดยมี ผศ. ดร. ภาณุมาศ ขัดเงางาม เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

สรุปสาระสำคัญจากการอภิปรายได้ดังนี้

นายนิพนธ์ พสุนธราธรรม : วิทยากรกล่าวถึงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา และการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

1) การแบ่งประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1) ลิขสิทธิ์ เป็นผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์/การใช้สติปัญญาความรู้ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะในการสร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งประเภทงานสร้างสรรค์ที่มีลิขสิทธิ์ คือ งานวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงหรือแพร่ภาพ หรืองานอื่นๆในวรรณคดี วิทยาศาสตร์ ศิลปะ

1.2) ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม เป็นความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรม ความคิดสร้างสรรค์นี้จะเป็นการประดิษฐ์คิดค้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม ซึ่งอาจเป็นกระบวนการหรือเทคนิค ตลอดจนการปรับปรุงหรือคิดค้นใหม่ นอกจากนี้ยังรวมถึง เครื่องหมายทางการค้า ชื่อทางการค้า แหล่งกำเนิดสินค้า ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม แบ่งเป็น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ความลับทางการค้า แบบผังภูมิวงจรรวม

โดยการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามีหลายสาขา ซึ่งแสดงดังเอกสารแนบ 1

2) การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม วิทยากรได้บรรยายถึงแนวทางในการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม ดังนี้

- สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และมาตรา 15 เจ้าของลิขสิทธิ์เพียงผู้เดียวที่สามารถอนุญาตให้บุคคลอื่นเข้าต้นฉบับหรือสำเนางานเหล่านั้น หากบุคคลอื่นต้องการใช้สิทธิดังกล่าวต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เสมอ

- งานที่ไม่ถือเป็นงานมีลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 7 มีดังนี้ ข่าวประจำวัน รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง หนังสือตอบโต้จากหน่วยงานของรัฐบาล คำพิพากษา คำแปลและการรวบรวมคำสั่งต่างๆ ตามที่ภาครัฐดำเนินการขึ้น ดังนั้นสาธารณชนสามารถใช้งานดังกล่าวได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องขออนุญาตผู้ใด

- องค์ประกอบข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 โดยกำหนดการใช้งานลิขสิทธิ์ในบางลักษณะได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เพราะถือว่าเป็นการใช้ที่เป็นธรรม เช่น การใช้ในการเรียนการสอน การรายงานข่าว เป็นต้น แต่การใช้งานดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้หลักการสำคัญ 2 ประการคือ ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ผศ. ดร. อัครวิทย์ กาญจนโอภาส : วิทยาการกล่าวถึงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการ ดังนี้

— ประเภทของผลงานทางวิชาการ ได้แก่

1) เอกสารประกอบการสอน เอกสารคำสอน ซีดีรอม และสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน หรือ โดยยกตัวอย่าง เอกสารการสอนของ มสธ. อาจารย์ที่เป็นผู้เขียน ถือว่าเป็นผู้คิดสร้างสรรค์ผลงาน แต่มหาวิทยาลัยเป็นผู้ว่าจ้าง เป็นผู้จัดพิมพ์ จึงถือเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

2) ผลงานวิจัย มี 2 ลักษณะ คือ รายงานการวิจัย ซึ่งต้องครบถ้วน สมบูรณ์ และชัดเจนตลอดทั้งกระบวนการวิจัย และบทความวิจัยซึ่งต้องสรุปให้กระชับ เหมาะกับการนำเสนอในการประชุมทางวิชาการหรือลงตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการที่มีกำหนดเวลาเผยแพร่ชัดเจน ทั้งนี้ต้องผ่านการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพจากกองบรรณาธิการและป้องกันเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์

3) บทความทางวิชาการ อาจเผยแพร่ในรูปสิ่งพิมพ์ในวารสารวิชาการ หนังสือรวมบทความ หนังสือประมวลผลการประชุมวิชาการ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีกำหนดเวลาเผยแพร่ชัดเจน ทั้งนี้ต้องผ่านการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพจากกองบรรณาธิการและป้องกันเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์

4) ตำราและหนังสือ อาจเผยแพร่ในรูปสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และเผยแพร่ในการอื่นที่กว้างขวางกว่าการใช้เพื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ในการเผยแพร่ต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองการเผยแพร่จากคณะหรือสถาบันที่มหาวิทยาลัยมอบหมาย เพื่อป้องกันเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์

5) ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์และงานสร้างสรรค์ เช่น ภาพยนตร์ และซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ ต้องมีคำอธิบายประกอบเพื่อชี้แจงว่าทำให้เกิดการพัฒนาและก้าวหน้าทางวิชาการได้อย่างไร หรือแสดงคุณค่าของผลงานนั้น ทั้งนี้ผลงานต้องผ่านการตรวจสอบและรับรองจากคณะหรือสถาบันที่มหาวิทยาลัยมอบหมาย เพื่อป้องกันเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ และมีการเผยแพร่ที่กว้างขวางกว่าการใช้เพื่อการเรียนการสอนผลงาน โดยเผยแพร่ออกสู่สาธารณะชนไม่น้อยกว่า 4 เดือน

วิทยาการได้ยกตัวอย่าง วิทยานิพนธ์ว่าเป็นลิขสิทธิ์ของนักศึกษาหรือของมหาวิทยาลัย มีความเห็นที่เป็นข้อโต้แย้งกัน ดังนี้ เป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัย เพราะมีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการดูแลและควบคุม รวมทั้งแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา หรือเป็นลิขสิทธิ์ของนักศึกษา เพราะถือว่าการตั้งคณะกรรมการ ฯ หรือมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้คอยให้คำแนะนำชี้แนะนักศึกษา แต่ผลงานสำเร็จได้เพราะเกิดจากตัวนักศึกษาเป็นสำคัญ

วิทยาการได้ยกตัวอย่างประกาศเกี่ยวกับการควบคุมการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการของมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยการลอกเลียนผลงานของผู้อื่นและการนำผลงานของผู้อื่นมาอ้างเป็นผลงานของตน และได้ยกตัวอย่างการถ่ายเอกสารจากต้นฉบับหนังสือทั้งเล่มในร้านถ่ายเอกสาร 2 กรณีเปรียบเทียบกัน กล่าวคือ ถ้าเป็นการเตรียมถ่ายสำเนาไว้ก่อนหลาย ๆ ชุดโดยมีเจตนาเพื่อจำหน่ายและจัดเตรียมไว้เพื่อรอผู้มาซื้อ แบบนี้ถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าถ่ายสำเนาที่ละชุดตามคำสั่งซื้อของผู้ซื้อเป็นครั้ง ๆ โดยมีหลักฐานการจ้างทำชุดและถ่ายต้นฉบับหนังสือเป็นบางส่วน แบบนี้ถือว่าไม่ละเมิดลิขสิทธิ์

ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

— การละเมิดลิขสิทธิ์ หมายถึง การที่บุคคลใดกระทำการใดแก่งานลิขสิทธิ์ซึ่งกฎหมายกำหนดว่าเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะกระทำได้ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน การละเมิดลิขสิทธิ์มีทั้งประเภทละเมิดโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งนี้ตามกฎหมายมาตรา 32 ยังมีการกำหนดเกี่ยวกับการกระทำหลายประเภทต่องานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลต่าง ๆ ที่ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ด้วย หลักการสำคัญในการยกเว้นการละเมิด คือ ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือ กล่าวได้ว่าต้องไม่ทำเพื่อการค้าและ/หรือแสวงหาผลกำไร และต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ลักษณะการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการอันมีลิขสิทธิ์ทั้งของตนเองหรือผู้อื่น มีหลายลักษณะ เช่น การทำซ้ำ การคัดลอก การดัดแปลงบางส่วนหรือทั้งหมด การเผยแพร่ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ปัจจุบันการละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นได้ง่ายด้วยการ copy และ paste ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และ social network ส่งผลให้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้วิทยากรได้เน้นเรื่องการคัดลอกผลงานทางวิชาการหรือที่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า “Academic plagiarism” เป็นพิเศษ ซึ่งครอบคลุมการละเมิดในลักษณะต่อไปนี้ การนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง การตีพิมพ์ข้อความของผู้อื่น การแสดงความคิด แนวคิดในงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นเสมือนว่าเป็นงานของตนเอง ตัวอย่างเช่น การคัดลอกคำมากกว่า 4 คำจากรายงานวิจัยหรืองานวิทยานิพนธ์โดยปราศจากการใช้เครื่องหมาย “” ตรงข้อความที่คัดลอก ทำให้เสมือนว่าเป็นผลงานของตนเอง นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการคัดลอกผลงานทางวิชาการของตนเอง (self plagiarism) ในลักษณะส่งผลงานเดิมซ้ำเพื่อขอเพิ่มค่าจ้างหรือเลื่อนตำแหน่ง ทั้งนี้ยกเว้นการนำงานเดิมของตนเองหรือของผู้อื่นมาใช้โดยมีการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนงานเดิมนั้นให้เกิดเป็นผลงานใหม่ที่ให้เกิดก่อประโยชน์แก่สังคม

- เกณฑ์ในการพิจารณาในการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม ได้แก่

- ต้องไม่ทำเพื่อการค้าและ/หรือแสวงหาผลกำไร
- ต้องไม่มีเจตนาทุจริต แต่ห้ามอ้างว่ารู้เท่าไม่ถึงการณ์
- คำนึงถึงระดับของการสร้างสรรค์งานหรือระดับการใช้จินตนาการมาก/น้อยในการสร้างสรรค์งาน

- พิจารณาว่าเป็นงานที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้โฆษณาผลงานนั้นแล้วหรือไม่

— พิจารณาถึงปริมาณ สัดส่วนของงาน และสาระสำคัญของการนำผลงานผู้อื่นมาใช้ ซึ่งถ้าใช้ในปริมาณมากหรือใช้ในปริมาณน้อยแต่เป็นสาระสำคัญ ถือว่าละเมิด ในกรณีผลงานภาพยนตร์ ทัศนศิลป์ วรรณกรรม รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ และผลงานดนตรี ซึ่งมีข้อยกเว้นเมื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง แต่ต้องทำภายใต้เงื่อนไข ดังนี้ ต้องเผยแพร่จากสำเนาที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้อง ต้องไม่แสวงหาผลกำไร การทำสำเนาเองต้องพิสูจน์ได้ว่า ไม่สามารถจัดซื้อ/จัดหาสำเนาที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องได้ และมีการกำหนดสัดส่วนของปริมาณที่ทำสำเนาได้หรือกำหนดระยะเวลาที่จะนำสำเนาผลงานไปใช้

— ต้องไม่ส่งผลกระทบทำให้ผลงานของเจ้าของลิขสิทธิ์ขายไม่ได้หรือมีผลกระทบต่อการตลาดหรือมูลค่าของลิขสิทธิ์

— มีข้อยกเว้นบางกรณีในการใช้ผลงานลิขสิทธิ์ อาทิ ข้อความ ภาพ ในการเรียนการสอนและการทำรายงานวรรณกรรมในการวิจัย

— ปริมาณการใช้ลิขสิทธิ์ในลักษณะของการทำสำเนาเพื่อการเรียนการสอนทำได้ไม่เกิน 1 ชุดต่อผู้สอน/ผู้เรียน 1 คน และต้องระบุรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในสำเนาทุกฉบับ

รศ. วิมาน กฤตพลวิมาน : ปัญหาด้านลิขสิทธิ์ในแวดวงวิชาการ วิทยากรกล่าวถึงประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับข้อพิจารณาบางประการกับสิ่งที่มีลิขสิทธิ์และการใช้งานด้านวิชาการ รวมถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยให้ความสำคัญต่อประเด็นการใช้งานจริงในการผลิตเอกสารการสอน โมดูล e-learning ต่างๆ ดังนี้

- การใช้งานเว็บลิงค์: ในการอ้างอิงเว็บลิงค์ต่างๆ ในเอกสารวิชาการ เอกสารการสอน การเรียนการสอนใน e-learning สามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้การอ้างอิงเว็บลิงค์สามารถอยู่ในรูปแบบของการอ้างอิงเพื่อนำไปสู่เว็บนั้นๆ หรือการอ้างอิงเพื่อเข้าถึงข้อมูลภายใน (deep link) ทั้งนี้หากผู้ใช้งานมีการอ้างอิงเว็บลิงค์เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้อ่านเข้าไปดูเนื้อหาหน้าเว็บดังกล่าวโดยละเอียด หรือคลิกต่างๆ ที่โพสต์ในหน้าเว็บนั้นๆ ด้วยตนเอง ควรมีการเขียนระบุอ้างอิงเว็บลิงค์นั้นๆ แต่ในกรณีการอ้างอิงแบบ deep link ที่มีการใช้เนื้อหาเชิงลึกของเว็บ นอกจากการเขียนระบุอ้างอิงเว็บลิงค์ดังกล่าวแล้วควรทำเอกสารขออนุญาตใช้เนื้อหาข้อมูลในเว็บด้วย

อย่างไรก็ตามยังไม่มีคดีตัวอย่างกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์เว็บลิงค์ เนื่องจากเป็นข้อถกเถียงประเด็นการนำเสนอสู่สาธารณะชนได้ผ่านอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการอ้างอิงเพื่อนำไปสู่เว็บนั้นๆ ก็เป็นการนำเสนอสู่สาธารณะชน อย่างไรก็ตามวิทยากรได้เสนอแนวปฏิบัติให้ผู้ที่เกี่ยวข้องควรทำหนังสือหรือเอกสารการขออนุญาตใช้เนื้อหาข้อมูลของเว็บด้วย

- Orphan Work: เป็นงานที่ไม่สามารถหาเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ ควรมีหน่วยงานกลางเช่น กรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเจ้าภาพในการประสานหาเจ้าของลิขสิทธิ์

- ภาพทุกภาพมีลิขสิทธิ์ ดังนั้นในการทำใหม่ หรือสร้างใหม่ ควรมีระดับความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากเดิม การดัดแปลงภาพ การวาดใหม่ หรือการเขียนใหม่ โดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มาของภาพต้นฉบับ ถือเป็นละเมิดลิขสิทธิ์ เว้นเสียแต่มีการนำไปใช้แบบไม่แสวงหาผลประโยชน์

- สิ่งที่ไม่มียุติบัตรลิขสิทธิ์สามารถใช้งานได้เลย เช่น

- ข่าวประจำวันและข้อเท็จจริงต่างๆ
- รัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ
- ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของกระทรวงหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของท้องถิ่น
- คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
- คำแปลและการรวบรวมข้อ 1-4 ที่รัฐและท้องถิ่นจัดทำขึ้น

- **Common Knowledge:** คือความรู้ทั่วไปไม่มีใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น ดวงอาทิตย์ขึ้นจากทิศตะวันออก และตกในทิศตะวันตก

- **Common Name:** คือ ชื่อ หรือ ประโยคทั่วๆ ไปที่ได้ยิน หรือใช้พูดกันจนเป็นสำนวนติดหู เช่น “ไม่ได้โม้” ที่ผู้ฟังหรือผู้อ่านจะทราบโดยทันทีว่าเป็นคำพูดยอตนนิยมของใคร แต่สำนวนดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นลิขสิทธิ์ของผู้พูดคนนั้น

- **Public Domain:** คือ งานลิขสิทธิ์ที่หมดอายุการคุ้มครอง ดังนั้นผลงานหรือชิ้นงานจะกลับคืนสู่สังคม ทุกคนสามารถใช้ได้

- **สถาบัน National Science Foundation: NSF** เป็นสถาบันที่กำหนดแนวทางการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ในแวดวงวิชาการ โดยมีประเด็นพิจารณา 3 ด้าน ดังนี้

- **Fabrication** คือ วิธีการหรือแนวทางการละเมิดลิขสิทธิ์

- **Falsification** คือ การใช้หรือการอ้างอิงที่เป็นเท็จ

- **Plagiarism** คือ การคัดลอกผลงาน

- กฎหมายลิขสิทธิ์ไม่คุ้มครองความคิด แต่จะคุ้มครองการแสดงออกของความคิด

- **Plagiarism** เป็นการดัดแปลงหรือคัดลอกผลงานวิชาการ โดยมี 2 ลักษณะคือ

- **Paraphrase:** เป็นการเรียบเรียง แปลความใหม่

- **Summary:** เป็นการสรุปความ

การคัดลอกงานโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มาถือได้ว่าเป็นการโจรกรรม แม้ว่าจะเป็นการเรียบเรียงเนื้อความใหม่ สรุปความคิดใหม่ หรือดัดแปลงใหม่โดยไม่ได้รับความยินยอมและไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มา

ทั้งนี้มีซอฟต์แวร์ที่ใช้สำหรับตรวจสอบการคัดลอกผลงานได้ เช่น Turnitin เป็นต้น

- **ปัญหาลิขสิทธิ์ในมสธ.**

- **Self Plagiarism** ใน มสธ. เป็นตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เช่น การที่ผู้เขียนหน่วยใช้เนื้อหาเดิมบางส่วนที่ตนเองเคยเขียนไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาหนึ่งๆ แล้วนำเนื้อหาดังกล่าวมาเขียนซ้ำในเอกสารการสอนชุดวิชาอื่น ถือว่าเป็น Self Plagiarism หรือการนำเนื้อหาที่ผู้เขียนคนอื่นเคยเขียนไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาหนึ่ง มาใช้กับเขียนของตนเองในเอกสารการสอนอีกชุดวิชา นั่นคือเอกสารการสอนที่มีเนื้อความซ้ำเดิมกับเอกสารการสอนชุดวิชาอื่นๆ ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของ มสธ. การกระทำดังกล่าวไม่นับเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะเอกสารการสอนเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นมหาวิทยาลัยไม่ใช่ผู้เขียนคนแรก แต่ผู้เขียนที่กระทำ Self Plagiarism จะผิดหลักกรรมสิทธิ์ Moral Right ในการเขียนเอกสารการสอน

- การทำสรุปเอกสารการสอนภายใต้โครงการของ มสธ. หรือการทำ Study Guide หรือแนวการศึกษา ผู้เขียนเมื่อสรุปเนื้อหาแล้วควรระบุแหล่งที่มา หรืออ้างอิงว่าสรุปหรือเรียบเรียงมาจากหนังสือเล่มใด หรือมีเนื้อความระบุรายละเอียดฉบับเต็มมาจากหนังสือเล่มใด การอ้างอิงด้วยบรรณานุกรมอย่างเดียวไม่เพียงพอ

- การนำงานที่เคยเขียนให้กับ มสธ. ไปเขียนและตีพิมพ์ให้กับหน่วยงานอื่น ไม่สามารถกระทำได้นี้เนื่องจากลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัย
- เว็บไซต์ให้ฟรีดาวน์โหลด ในความเป็นจริงแล้วไม่สามารถใช้งานเนื้อหาที่ดาวน์โหลดได้โดยปราศจากการอ้างอิง
 - การละเมิดลิขสิทธิ์ของร้านถ่ายเอกสาร นักศึกษา และอาจารย์ หากมีการถ่ายเอกสารทั้งเล่มหรือ เกินกว่า 25% ของหนังสือทั้งเล่ม การสำเนาเอกสารต่างๆ หากสำเนาไม่เกิน 25% ของต้นฉบับถือเป็นการใช้งานอย่างเป็นธรรม Fair Use
 - กรณีคนไทยขายหนังสือในอียิปต์ถูกฟ้องจากบริษัทผู้พิมพ์หนังสือ แต่ศาลยกฟ้องโดยชี้ประเด็นว่าการขายหนังสือนี้เป็นการขายกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของ ไม่ได้ขายลิขสิทธิ์
 - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีมติถอนปริญญาดุษฎีบัณฑิต กรณีนักศึกษาที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์และอาจารย์ที่ปรึกษาลาออกจากการเป็นอาจารย์เพื่อแสดงความรับผิดชอบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้รับความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการ และกรณีตัวอย่างต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ควรนำความรู้เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานทางวิชาการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร เช่น การเขียนเอกสารการสอน การจัดทำสื่อ การวิจัย และการอ้างอิง

